

PREVÁDZKOVÝ PORIADOK PRE PRÁCU S CHEMICKÝMI FAKTORMI

(§ 11 NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v platnom znení)

ÚVOD

Pracovná činnosť súvisiaca s chemickými faktormi je akákoľvek činnosť, pri ktorej sa používajú alebo sa majú používať chemické faktory alebo pri ktorej vznikajú chemické faktory pri akejkoľvek postupe, vrátane výroby, manipulácie, skladovania, prepravy alebo úpravy a zneškodňovania chemických faktorov.

V prípade, že pri takejto pracovnej činnosti sa zistí nebezpečný chemický faktor, zamestnávateľ je povinný vypracovať **prevádzkový poriadok**. Vypracovanie prevádzkového poriadku je následným krokom, ktorý vychádza z výsledkov posúdenia rizika a z povahy vykonávanej činnosti. **Má za cieľ stanoviť primeraný štandard ochranných a preventívnych opatrení pre technologické postupy, ktoré zohľadňujú reálne prevádzkové možnosti, ale zároveň zabezpečia dostatočnú ochranu zdravia pri práci.** Za dostatočnú ochranu zdravia možno považovať také opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia riziko pri práci. Tieto opatrenia zahŕňajú všeobecné zásady prevencie rizík a ak je to potrebné, aj špecifické ochranné a preventívne opatrenia.

Čo má obsahovať prevádzkový poriadok ?

1. Posudok o riziku

vypracovaný podľa postupu uvedenom v § 4 NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci (ďalej len NV)

- pre profesie a činnosti, na základe ktorého sa **kvalitatívne a kvantitatívne charakterizuje riziko**, napr. perchlóretylén, etylénoxid, azbest, zväračské dymy a **miera jeho pôsobenia** 1. – 4. kategória

2. Údaje o umiestnení zariadenia alebo pracoviska, na ktorom sa vyskytujú nebezpečné chemické faktory

- lokalizácia zdrojov, zariadení alebo činností, z ktorých sa uvoľňujú alebo môžu uvoľňovať nebezpečné chemické faktory do pracovného prostredia v rámci podniku, pracoviska
- príčiny úniku

3. Bezpečné pracovné a technologické postupy

- popis vykonávanej činnosti podľa schváleného pracovného postupu
- vhodné pracovné prostriedky pre jednotlivé pracovné činnosti, vrátane postupov údržby, bezpečnej manipulácie, skladovania a prepravy v rámci pracoviska a zneškodňovanie odpadov s nebezpečnými chemickými faktormi (uviesť oprávnenú osobu, ktorá zabezpečuje zneškodňovanie)

4. Ochranné a preventívne opatrenia na vylúčenie alebo zníženie rizika vrátane technických kontrolných systémov na zabránenie úniku nebezpečných chemických faktorov, ich vznietenia alebo výbuchu (§ 5 a 6 NV)

- a) technologické, technické, organizačné a individuálne opatrenia - napr. hermetizácia procesu, odsávanie, opatrenia na zamedzenie vzniku nebezpečných koncentrácií horľavých alebo výbušných faktorov, obmedzenie množstva použitých chemických faktorov, používanie vhodných pracovných prostriedkov, usporiadanie pracoviska a organizácia práce, obmedzenie dĺžky a intenzity expozície zamestnancov, zníženie počtu zamestnancov a používanie účinných OOPP
- b) vymedzenie a označenie kontrolovaného pásma pre karcinogénne a mutagénne faktory s výstražnými značkami zakazujúcimi jedenie, pitie a fajčenie (NV č.387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci)
- c) splnenie zákonných požiadaviek na zákazy a obmedzenia vybraných nebezpečných chemických faktorov na určité účely (výroba, skladovanie, používanie, predaj, výdaj a pod.), vrátane schvaľovacej povinnosti (napr. pre používanie veľmi toxických látok a zmesí, výnimky zo zákazu používania niektorých chemických faktorov, používanie karcinogénov a mutagénov) ako aj odbornej spôsobilosti
- d) vhodný spôsob skladovania zahŕňa najmä:

- skladovanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí s inými faktormi s ohľadom na ich vzájomné pôsobenie alebo zámenu, ochranu zdravia pri práci a životného prostredia
  - spôsob evidencie a výdaja veľmi toxických látok a zmesí
- e) účinný spôsob zabezpečenia proti zneužitiu, odcudzeniu alebo nožnej zámene veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí
- f) posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu najmä u osôb, ktoré vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika

5. Havarijný plán (§ 7 NV č. 355/2006 Z. z)

- navrhnuté opatrenia na ochranu zdravia a bezpečnosti zamestnancov, ktoré je potrebné vykonať v prípade havárie alebo mimoriadnej udalosti, vrátane odborného výcviku opakovaného v pravidelných intervaloch a zabezpečenie primeraného vybavenia prvej pomoci

6. Pokyny a vybavenie pre prvú pomoc

- obsahuje informácie o poskytovaní prvej pomoci pri zasiahnutí oka, pokožky, pri nadýchaní a požití
- kontaktné telefonické spojenie na vnútorné i vonkajšie havarijné a záchranné služby (zdravotnícka záchranná služba tel.č. 112, Toxikologické informačné centrum v Bratislave tel.č.02 54774166, tic@healthnet.sk)

7. Spôsob a frekvencia školení zamestnancov (§10 NV)

- informovanie a oboznamovanie zamestnancov o nebezpečných chemických faktoroch vyskytujúcich sa na pracovisku, rizikách vyplývajúcich z týchto faktorov pre zamestnancov a o preventívnych a ochranných opatreniach v zmysle platných legislatívnych úprav
- spôsob informovania a jeho formy – individuálne, organizovane, formou inštrukcií, kurzov, školení a seminárov ako aj ich frekvenciu (napr. 1x za rok)
- predmet informovania – obsahuje vyhlásenie zamestnávateľa, že zamestnanci sú informovaní a oboznámení s právami a povinnosťami vyplývajúcimi z legislatívy upravujúcej ochranu a bezpečnosť pri práci, vrátane prevádzkového poriadku a zdravotného dohľadu

Zamestnávateľ predkladá prevádzkový poriadok na schválenie príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri uvedení priestorov do prevádzky a pri každej zmene, ktorá môže ovplyvniť mieru rizika (§ 13 ods. 4, písm. a), b), zákona č. 355/2007 Z. z.).

Legislatíva:

1. Zákon NR SR č. 355/ 2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v platnom znení,
2. Zákon NR SR č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v platnom znení,
3. Zákon NR SR č.67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh (chemický zákon) v platnom znení,
4. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady(ES) č.1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení ,autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry a o zmene a doplnení ďalších smerníc a nariadení EÚ v platnom znení,
5. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady(ES) č. 1272/ 2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí v platnom znení,
6. Nariadenie vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v platnom znení,
7. Nariadenie vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení.

Vypracovala: MUDr. Ľubica Hettychová

Vedúca oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici